

Interviu Dan Sociu: „Fiecare poezie e un miracol”

Arthur SUCIU

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

arthur.suciu@usm.ro

Abstract: The text below includes an interview with the poet Dan Sociu, conducted on May 25, 2022, in Book-Café, the coffee shop of “Ștefan cel Mare” University in Suceava. Born on May 20, 1978, Dan Sociu is one of the most important Romanian writers of the 2000 generation. The interview focuses on some biographical and literary aspects, starting from the 2000 generation’s common interest in the relationship between literature and biography.

Keywords: *poetry, Dan Sociu, the 2000 generation, mysticism, miserabilism.*

În afară de una sau două întâlniri, când s-a nimerit să stăm la aceeași masă (mi-amintesc de o seară la Londophone, o cârciumă hipsterească de lângă Hotelul Cișmigiu din București), n-am avut prilejul să discut cu Dan Sociu. Însă sunt un vechi cititor al său și, în mintea mea, există chiar doi poeți Sociu, unul tânăr și febril, gata să-ți spună „vino cum mine știu exact unde mergem” (adică la dracu’, undeva într-un necunoscut poetic, acolo unde se simte intens) și un altul melancolic, depresiv, serios, de o seriozitate vag înspăimântătoare. Pe primul Sociu nu l-am cunoscut deloc, dar îmi aduc aminte de o zi în care, hălăduind pe Calea Victoriei, citeam o pagină xeroxată cu una dintre poeziile lui, găsită pe Internet. Am scos-o din buzunar și am citit-o, așa cum îți aprinzi o țigară. Întâlnirea cu al doilea Sociu a avut loc, cu adevărat, la Suceava și pot spune că n-a avut în ea nimic surprinzător, nimic la care să nu mă fi așteptat, cum ar fi că l-am întâmpinat în fața Universității, iar el ajunsese deja la locul interviului, sau că avea și ceva dintr-un scriitor recunoscut, dar ceva pe care îl ascundea foarte bine. După discuția noastră, am mai vorbit o vreme la o terasă. Am vorbit mai mult eu despre mine. Apoi ne-am îndreptat cu rabla mea spre Botoșani. „Mi-aș fi schimbat părerea despre tine, dacă aș fi văzut că ai mașină scumpă”, mi-a spus. Chiar cu mult înainte de a intra în oraș, Sociu mi-a zis că vrea să coboare, că-i place să meargă pe jos. A dispărut ca un poet pe lângă niște copaci fără soț, s-a îndreptat către zona lui.

Discuția cu scriitorul Dan Sociu a avut loc în Book-Café, cafeneaua Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, în după-amiaza zilei de 25 mai 2022. Au participat mai mulți studenți, câțiva poeți din Suceava și criticul literar Mircea A. Diaconu, care a și făcut propunerea publicării interviului în revista „Meridian Critic”.

Arthur Suci: *Bună ziua și bine ați venit la un nou eveniment al Facultății de Litere și Științe ale Comunicării! Astăzi suntem foarte onorați de prezența poetului Dan Sociu, care a venit de la Botoșani.*

Tu stai în ultimul timp mai mult la Botoșani?

Dan Sociu: Da, am venit la Botoșani, stau câte două luni vara, mai stau prin iarnă ...

Aici e o cafenea, ca să știi, nu se bea alcool, tu nu bei alcool, ești un poet non-alcoolic, așa că e foarte potrivit contextul, zic eu. De asemenea sunt mulți studenți de la litere și de la comunicare, studenți cărora le place poezia. Chiar ieri mi-a arătat un student niște poezii scrise de el - era un păianjen care apărea în mai multe poezii, avea un interes față de un anumit simbol.

Aș vrea să te întreb mai întâi cum e la Botoșani. Adică, tu te plimbi, poeziile tale sunt scrise în Italia, în Spania, în Londra și în București, ai scris multe poezii despre București, dar ce înseamnă pentru tine Botoșaniul?

În Botoșani mă simt cel mai autentic, cel mai eu însumi. De exemplu, când sunt în altă parte îmi fac multe teste psihologice, compulsiv, să-mi aflu tipologia, tiparul, în Botoșani nu mă interesează niciodată asta, e ca și cum aș ști instinctiv cine sunt.

E un loc în care te simți acasă.

Da, familiar, da, e normal, adică, toată lumea are un loc din asta.

Mai ai părinți?

Da, mama. Și fiica mea e acolo.

Îmi aduc aminte că am avut o întâlnire, la un moment dat, în București, cu fratele tău, Ionuț și discutam despre mama ta care era bolnavă în perioada aceea și încercam să-l îmbărbătez iar după scurt timp a murit mama mea și mă gândeam: ce ciudată e viața asta!

Asta, recent, înseamnă.

Da, destul de recent.

N-aș vrea să intrăm în discuții despre anii '80, anii '90, mă tem că studenții se vor ridica și vor pleca, dar vreau să te întreb câteva lucruri. Poezia ta, în orice caz, începe de la unele evenimente traumatice, cum ar fi moartea tatălui, care apare destul de des și, probabil, compensatoriu, din ce mi-am dat eu seama, apare bunicul.

Da!

De ce te-a marcat atât de tare?

Bine, n-aș zice că am foarte multe, am două, trei texte cu tata și bunicul, eu am fost crescut de bunici pentru că pe vremea aia tata era student la Iași, mama era repartizată la Dorohoi, ca profesoară, și am fost crescut de bunici cam până pe la cinci ani, ei sunt practic părinții mei. Ai mei veneau numai în weekend și pe ei îi știam mai puțin decât pe bunici.

Și la țară ce făceai?

Eram liber, cum e la țară, total liber, bunica avea treabă, bunicul era la "job", era măcelar la abator. Bunica era casnică dar umbla tot timpul și atunci eram singur mai mult, sau cu copiii, și eram total liber, asta-i momentul cel mai liber din viața mea, așa n-am mai avut pentru că dup-aia, când m-am dus la grădiniță, a fost trauma cea mai mare.

Când? La grădiniță?

În oraș, că m-au dus în oraș.

Pe la câți ani te-au adus în oraș?

Pe la vreo patru ani, dar tot mai continuam să stau la țară, că era frigul ăla atunci, în oraș, și mă mai țineau și la țară, că era aproape, la doi kilometri de oraș, o suburbie.

Dar la școală, când ai intrat, prima zi de școală cum a fost?

Nu știu ... era...

Nu mai ții minte?

Ba da, țin minte niște chestii! Aveam un coleg care venise cu ursulețul lui de-acasă și îl ținea în brațe și plângea ...

Adică, ți-a plăcut școala?

Nu chiar ...

Ai mei fiind profesori, aveau atitudinea față de școală a multor profesori, ca oricine care are un job într-un anumit domeniu, știi cum se zice, că cizmarul are acasă papucii rupți - sau copiii lui. Așa și ai mei, nu prea apreciau școala în sine pentru că ...

Pentru că erau profesori.

Da, pentru că erau profesori! Și nu mă stresau nici să-mi fac temele, nici să mă duc la școală de multe ori, mai mult mă încurajau să citesc.

Te-am întrebat despre bunicul pentru că este și o poezie pe care ai scris-o, despre el, este și o povestire pe care ai scris-o într-unul dintre volumele tale de povestiri, chiar așa cred că începe volumul.

Da! Cum merge cu vita lui s-o omoare la abator și plânge și era șocant pentru că el era măcelar.

Mi s-a părut un text destul de ciudat pentru felul în care scrii tu, destul de străin, așa, pentru că ești un poet urban, mai scrii și câteva lucruri de la țară dar, în general, ești un poet urban.

Da, am stat mult în oraș, în multe orașe, în multe cartiere...

Unde-ai stat cel mai mult?

Am stat și-n Iași mult, am stat și-n București, am stat în Berlin aproape un an, am stat un pic în America, un pic în Londra, vreo trei ani, cu întreruperi, a fost cu pandemia. În București am stat în vreo cincisprezece-douăzeci de chirii.

Tu chiar cunoști Bucureștiul!

Știu toate cartierele.

Și stațiile de metrou, am văzut că ești fascinat de stațiile de metrou din București.

Da, da!

Citez dintr-un volum de-al tău: „Am văzut, din copilărie, lucruri pe care le vezi numai la știri.”

Păi, la un moment dat se oploșise pe la noi acasă un individ cu care s-a combinat mama mea, mai mult din milă, după ce-a murit tata, și ăsta era jucător, mă rog, dependent de jocuri și vindea din casă, făcea scandaluri, spărgea chestii și erau ca la știri.

Adică era o atmosferă destul de ...

Da, după mult timp a scăpat de el și de alte povești de-astea.

O atmosferă familială destul de încărcată. De ce te întreb asta? Este, după părerea mea, foarte importantă, pentru un scriitor, pentru un poet, relația cu părinții, de exemplu Michel Houellebecq, care are o relație cu totul specială cu părinții, în sensul că i-a renegat total.

Pe mama, mai ales.

Da, și are și niște texte destul de dure chiar și împotriva tatălui, dar, în orice caz, cu mama a avut o problemă gravă și chiar și mama lui a scris o carte împotriva lui.

Iar el spunea că e mai aiurea decât ceea ce a făcut el, că e normal să scrii împotriva mamei dar nu să scrie mama împotriva ta.

Foarte ciudat! În același timp, am citit romanul „Joaca preferată”, al lui Leonard Cohen, în care este descrisă relația cu mama lui și cum a fost el crescut doar de mamă, fără un tată, o mamă destul de autoritară care îi scotea ochii, cum se spune, pentru că s-a sacrificat pentru el și el a reușit foarte greu să se maturizeze, să iasă din relația cu această mamă care, de altfel, era o mamă extraordinară, dar voia să-l vadă realizat în felul ei, în felul ei de a vedea lucrurile. Sunt, cumva, două modele.

Leonard Cohen trăia într-o familie de clasă de mijloc, celebra familie Cohen, și problemele erau de clasă de mijloc, de genul alegerii carierei dorite de părinți.

Și el a ales o carieră de chitarist și de poet. Asta voiam să zic, că relația cu părinții este foarte importantă și Houellebecq a luat o atitudine radicală împotriva părinților, pe când Cohen, deși având probleme, a încercat să înțeleagă, să negocieze toată viața lui. Probabil că melancolia lui Leonard Cohen provine din relația lui cu mama, în mod special.

Fiind o mamă evreică, cred că era mai caldă, mama lui Houellebecq era mai rece și, spune el, total distantă. Și el a fost crescut de bunici dar maică-sa nu-l vizita, era o hipioată dintr-alea care umblă cu gașca ei hedonistă pe la festivaluri, de-aici vine și pornirea lui împotriva hipioților și a stângismului, în general.

Dar mama ta, eu nu o cunosc personal, eu am descoperit-o prin intermediul cărților tale și al poeziilor tale, mie mi s-a părut că îți iubești foarte tare mama, dar, în același timp ești crud cu ea, cu descrierile pe care le faci despre ea.

Eu încerc să scriu adevărul, adică scriu realitatea, în mare parte, așa cum o trăiesc și cruzimea-i doar pentru că apar niște lucruri, într-o societate a rușinii, să zicem, într-o clasă de mijloc unde se ascunde totul, bineînțeles că alea par mizerabile, dar în lumea noastră, mai de săraci, nu e chiar așa.

Nu e ceva extraordinar.

Da! Toată lumea știe despre toată lumea și își tolerează multe din astea. Încerc să scriu chestii adevărate, în afară de cărțile SF, sau mai am niște jocuri de-astea, dar acolo-s clar, evident altceva. În rest, încerc să scriu chestii reale și adevărul acela e ceva ce descopăr treptat, pentru că-n anumite momente mă înșelam asupra, nu a faptelor, ci asupra motivațiilor și, după un timp, îmi dădeam seama că era cu totul altceva decât credeam și tot așa. După ce m-am maturizat emoțional, textele au tot reluat niște povești și le-au reevaluat. De aceea, dacă cineva vede cruzimea aceea de mai de mult, pentru că tinerii sunt mai cruzi, mai egoiști și niște scârbe (râde), dar oamenii, pe măsură ce cresc în vârstă, cu cât se duc mai la vale fizic, cu atât sufletul lor devine mai rafinat, în

afară de unii, dar mulți așa devin, cel puțin așa mi se pare mie, atunci înțelegi mai mult, simți mai mult, devii mai empatic.

La douăzeci de ani ești mai mult împotriva părinților decât la patruzeci de ani.

Da, că-ți iau libertatea, sau nu știi, ceva.

Acesta e un subiect, după părerea mea. Când ai pătruns în adolescență, la treisprezece, paisprezece ani, care a fost sentimentul tău primar, ca să zic așa, despre viață?

Stai, că nu înțeleg! Mai concret!

O intuiție, așa, despre viață, în totalitatea ei, că o să fie bine, că o să fie rău, că lumea-i rea, că ... Înțelegi?

N-am avut-o pe asta cu lumea rea niciodată, nici când era rea, am o naivitate, așa, deși am întâlnit tot felul de oameni, n-am întâlnit niciodată oameni siniștri, chiar și ăia, cum spuneam de jucătorul acela care făcea ce făcea, dar avea și calitățile lui și partea lui simpatică. Oamenii sunt prinși în viețile lor, sunt prizonierii biologiei lor, ai geneticii, ai mediului social, foarte puțini sunt cu adevărat siniștri și nu-s în mediul nostru, în general.

Te-ai lansat ca poet, primul premiu „Mihai Eminescu”, pentru poezie, l-ai luat la 24 de ani, nu?

La 23.

Foarte devreme! Atunci a fost un moment foarte important pentru că s-au schimbat multe lucruri în literatura română, a apărut un nou curent care astăzi e cunoscut sub numele de „douămiism”, cu acea trăsătură „mizerabilistă” despre care poate-o să discutăm.

Asta era o etichetă a unor critici, o etichetă denigratoare, dar noi ne-am asumat-o, adică am luat-o, de-a dracului, ca fiind ceva pozitiv. De fapt, ce însemna? Că-i adevărat, pentru că foloseam elemente din realitatea noastră, de care suntem legați afectiv, adică nu suntem legați afectiv de altă planetă sau de alte dimensiuni, suntem legați de asta, fix cum era atunci lumea, mai săracă, mai nu știu cum și pe aia o povesteam și evident că era mizerabilă. Unii dintre poeții din generația mea exagerau cu chestia asta, erau poete care vorbeau, aproape în fiecare text, despre sânge menstrual, de multe ori numai ca să epateze, dar erau puțini, de fapt, în generația mea, erau vreo trei, patru, restul scriau altfel, scriau ca în anii '60, '70, sau expresionism ardelenesc. Noi, cumva, scriam pe linia americană de poezie, pe Școala de la New York, pentru că New York-ul era centrul lumii, dar poezia aia s-ar mai numi și autobiografistă, sau confesivă, sau personistă. Problema e că ea s-a terminat odată ce-a început la noi și a și murit, adică a rămas, așa, inertial, deși se mai scrie și acum mult, dar ea a murit odată cu internetul, pentru că, înainte de internet, de internetul folosit în mod obișnuit, nu vorbesc de inventarea lui în America, ci prin anii două mii și ceva. Înainte erau niște reviste, niște edituri iar oamenii, doar unii, în mod selectiv, ajungeau să-și spună în față povestea lor, personalitatea lor. În anii '80 era doar unul sau câțiva care ajungeau în față, dar odată cu internetul toată lumea, absolut toată lumea își pune personalitatea în față, poate fi văzută, poate să-și spună povestea și ideea aceasta de a scrie autobiografii nu este atât de diferită, nu mai este atât de contrastantă cu discursurile impersonale, obișnuite, ale presei...

Sau ale puterii.

Sau ale puterii, da! Acum toată lumea e personistă și autobiografistă, dacă te uiți pe contul oricui de facebook, pe vloguri... și-atunci autobiografismul nu mai are forța aceea pe care o avea. Când a apărut în America, prin anii '60, '70, era o noutate și avea un sens mai puternic. De-aia mi-am schimbat felul de a scrie, imediat, cam prin 2007, 2008, să zicem.

În ce sens?

Am început să mă întorc la rădăcinile mele, la poezia formală, poezia rimată, să câștig un sens al frumuseții romantice, neoromantice, dar, mă rog, îi spun neoromantic pentru că romantic înseamnă să respingi lumea, să nu scrii cu nimic din lumea contemporană cumva, să ai doar lumea viselor, lumea emoțiilor, fără determinări clare. Neoromantic, neoromantismul înseamnă că mai amesteci și cu lucruri din viața actuală și atunci asta am făcut. Întâi am scris sonete în proză, dar sonete în stil alexandrin, în sensul că fiecare vers avea 12 silabe și fiecare poem avea 14 versuri. Pe urmă am scris tot mai mult în forme din astea restrânse, apoi am scris rimat și ritmat și acum e ce îmi place cel mai mult să fac, să scriu asta, nu mă mai interesează să scriu autobiografic, rareori mai scriu așa.

Ceea ce e remarcabil la poezia ta, în special la cea mai nouă, dar și la cea veche, în mare măsură, e o anumită interioritate a scriiturii, farmecul limbajului, cum zice Maiorescu, ceea ce e foarte greu de realizat, e foarte greu de exprimat pentru cineva care, de exemplu, are și o activitate de zi cu zi. Îți imaginezi, când citești așa ceva, că cel care a scris trăiește tot timpul într-o stare, așa, poetică.

Da, dacă nu se înțelege prin asta ceva ca la teatru, ci stare poetică în sensul de ruptură, detașare de lume, fiind foarte atent la lume, observând lucrurile.

Observi detalii care sunt total neașteptate, care vin total neașteptat.

Asta tocmai pentru că stau în afara lumii, stau și foarte mult singur și de vreo paisprezece ani nu prea mai ies cu lumea nicăieri, cum e momentul acesta de-acum, care e total inedit pentru mine, să stau într-o cafenea. Special am făcut, tot ce făceam, adică experimentele pe creier, ca să le zic așa, și pe personalitate, erau ca să mă duc în zona aceea unde vocea-i mai interioară, mai dinlăuntru.

Coroborată cu melancolia, care e din ce în ce mai groasă, ca să zic așa, sau cel puțin așa o resimt eu. În același timp, remarc în poeziile tale o ușurătate, ușurătatea scrisului și a reprezentării, un fel de dorință de a fi superficial, de parcă undeva, în spate, e o suferință care pare să fie destul de mare, dar ea, în scris, se convertește în ceva ușor, ceva plăcut aproape.

Italienii îi spun „sprezzatura” ceea ce înseamnă, cumva, să-ți ascunzi arta, să dai impresia că ești superficial.

Un alt element pe care vreau să-l remarc e scrisul „periculos”. Am vorbit despre mărturisirile despre mama dar, în general, ai zone de melancolie care par foarte pure și, brusc, apare câte o replică foarte acidă, uneori chiar cinică în raport cu subiectul despre care scrii.

Da, este contrast, e ca la Beethoven, ca să dau un exemplu, pentru că el folosește mult contrastul, sau muzica grunge, din anii '90, ce începea cu vocea calmă și de-odată începea să urle...

Ca într-o criză de isterie.

Da, dar acum textele din cărțulia asta nu sunt așa, sunt foarte scurte și curate și asta e, de fapt, ce vreau acum, nu mă mai interesează „efectele”, contrastul și nici „agățatul” cititorului cu chestii de genul acesta.

Să fac trimitere la o poezie, în care spui că nu-ți mai place rockul. Nu-ți mai place rockul aproape deloc?

Ba da! Îmi mai place, dar nu chiar așa de mult, îmi place muzica mai blândă.

Ce înseamnă mai blândă?

De exemplu, îmi place rock african, nigerian care e mult mai blând, mai soft.

La un moment dat am încercat să spun ceva despre asemănarea ta cu Eminescu, tu ești tot din zona Bucovina ...

Nu, nu! Voi sunteți din Bucovina! (râde)

Din zona botoșăneană am vrut să spun, iartă-mă! E o rivalitate permanentă între cele două zone. Spuneam că, pe lângă Eminescu, am detectat, cel puțin în anumite versuri, și influența din Bacovia, un anumit tip de provincialism, dar care este compensat de atitudinea asta globalistă, poeziile despre locuri europene.

Da, provincia are o putere poetică, să zic așa, ca tot ce-i mai slab, poezia este cumva opusul... e ca un joc la zero, cum se zice la Winston, că joci la zero, să pierzi, poezia e opusul... În orice alt domeniu trebuie să fii mai puternic, în poezie e invers, trebuie să fii mai slab și să-ți asumi că ești așa. Bine, având în același timp și un foarte mare control al limbajului, nu e ca și cum îți pierzi mințile, deci ești slab, dar ești puternic în limbaj. E o chestie slabă în realitate, nu ai putere deloc, nu câștigi bani, nu e centrală în mediul cultural, ai doar un pic orgoliul gădilat dar nu e ceva care mai are putere. Poate cu internetul o să fie mai răspândită pentru că e mai ușor de transmis.

De multe ori, fiind impresionat de unele dintre poeziile tale, le trimit prietenilor pe WhatsApp, așa cum trimit unii meme eu trimit poeziile și am trimis, recent, unui prieten, o poezie de-a ta despre Veneția și acolo apare formularea „romantismele bășite” și prietenul mi-a răspuns că e frumoasă poezia, dar acolo ar trebui să scrie „romantismele fâsâite” pe motiv că „bășite” e prea dur, prea vulgar.

Păi, dar nici nu sună bine „romantismele fâsâite”, are prea multe silabe față de „romantismele bășite”, strică ritmul. Cuvântul „romantismele” este deja un cuvânt foarte lung și „fâsâite” e iarăși mai lung și aceea a fost exprimarea personajului feminin din poezie, ea spunea: „lasă-mă cu romantismele astea bășite!”

Adică nu erai tu ...

Nu, nu, nu! Că eu spun: „și nici n-aveai chef de romantismele bășite” pentru că eu tot insistam să ne plimbăm pe alei, dar ea voia doar să cumpere cadouri pentru prietene, asta era toată activitatea importantă din Veneția.

Poezia trimite la poemul cunoscut al lui Eminescu, „S-a stins viața falnicei Veneții”.

Da, da!

Care este, de fapt, funcția acestui limbaj vulgar, a utilizării înjurăturilor, a cuvintelor licențioase în poezie? Unele în cantități destul de mari chiar.

În primul rând pentru că le folosesc în mod normal, aproape toată lumea le folosește, în afară de câțiva oameni, toți oamenii pe care îi știu eu le folosesc.

Dar de ce oamenii se așteaptă ca în poezie lucrurile să stea altfel?

Pentru că-i un spațiu, nu știu, sacralizat, așa îl văd ei. În plus, plăcerea-i să-i iriți tocmai pe ăia care se irită sau, uneori, cuvântul cel mai potrivit este tocmai acela.

Am observat același lucru și în legătură cu Bukowski, din care am văzut că ai tradus poezii.

E ca la muzică, la rock, atunci când bagi distors-ul sau noise-ul, un cuvânt din acela e o distorsionare ca să-ți trezească atenția, ca să n-adormi pe text, dar, cum spuneam, asta e ceva ce făceam mai demult, acum nu mai vreau, acum vreau să fac același lucru de la un capăt la altul al textului, singura surpriză să fie altceva. Acelea erau, pur și simplu, luptele mele cu oamenii, cu morala de tip educatoare de grădiniță, morală pe care o au foarte mulți oameni într-un mod ipocrit.

Un element, iarăși, foarte important mi se pare „sentimentalul”. El apare chiar și în titlurile de volume: „Poezii sentimentale”, „Porc și sentimental”. Sentimentalul și vulgarul au, așa, un fel de legătură între ele, se pot asocia.

Eu disting între sentimental și sentimentalism. Sentimentalismul este un sentiment fals, Oscar Wilde spunea că e ca și cum trăiești o emoție fără să-i plătești prețul. Cum e să te emoționezi pentru oamenii din Ucraina stând la o șhaorma și pe urmă-ți vezi de treaba ta, tu nu plătești prețul chestiei ăleia dar te simți foarte bine pentru că te-ai emoționat, ai făcut chestia aia, ăla-i sentimentalism. Ba chiar și să terorizezi pe alții să simtă așa. Sau să scrii o pezie de dragoste, să zicem și să nu aibă niciun element din realitatea destinatarului, să nu existe destinatarul ca om, acolo, să existe doar ce simți tu: „Mă simt așa de trist fără tine, bla, bla...”, dar nu există realitatea concretă, cu niște elemente concrete ale persoanei aceleia, și asta arată că nu ai un atașament față de ființa aceea, ci arată că ai un atașament, ești hipnotizat față de ce simți tu - emoții e ușor să ne dăm toți, oricând, cu orice, nu asta e ideea.

Sentimentalul însă, în sine, este foarte nobil, toți avem ...

Nu știu dacă „nobil” este termenul potrivit. Poeții nobili, Rainer Maria Rilke sau ...

Nu, el nu era!

... nu fac apel neapărat la „sentimental”.

Exact! - pentru că el era un poet prost, dar poeții buni..., pe el nu-l citește nimeni în afară de intelectuali, adică, în afară de poezia aia cu „Doamne, e timpul. Vara a fost lungă ...”, care este frumoasă, într-adevăr, restul, nimic, pentru că el e dintre moderniștii ăia care respingeau sentimentalul ca pe o chestie de clasă socială, pentru că doar clasele de jos sunt sentimentale și arta lor e sentimentală și folclorul, și atunci te distanțezi, fiind mai rece.

Ziceam de eminescianismul tău, dar există ceva care nu apare la Eminescu, după părerea mea, și anume elementul mistic, mai ales în „Uau”, dar și în alte cărți. Tu ce înțelegi prin mistică?

Ceva foarte concret, e ceva ce eu trăiesc zilnic, prezență, dar și lucruri care mi se întâmplă, semne. Deja e ceva banal pentru mine.

Tu crezi în semne, adică tu crezi până la capăt sau îți spui, așa, că poate să fie un semn, poate nu-i un semn...

Nu, că de unele n-ai cum, ar fi absurd să le negi. Toată lumea are chestii din astea.

Mistica, la tine, e ceva recent?

Nu. Este dintotdeauna. Când eram în liceu am avut o revelație. Eram în bucătărie și m-am uitat pe geam și era lumina aceea, era apusul și de-odată am simțit o chestie foarte copleșitoare, incredibil de copleșitoare și au început să-mi sângereze picioarele. Când au văzut colegii mei de liceu, cu care mergeam la școală dimineața, că le-am arătat, și când au văzut și cum mă transformasem, pentru că mă opream pe la biserici și îmi făceam cruce, dar în același timp făceam și ironii, pentru că aveam conștiința chestiei în sine, aveam papucii plini cu sânge. Mi s-au întâmplat multe chestii din astea - și când mi-a explodat pancreasul, tot timpul aveam, am avut, povești de-astea.

Da, dar asta poate să fie și din cauza suferinței fizice.

Nu e din cauza asta. Am un sistem foarte sceptic de a evalua, nu le iau imediat, știi?

Da, înțeleg. Ai o grilă critică.

Știu foarte bine ce înseamnă realitatea obișnuită și văd foarte bine când apar modificări în ea.

Eu mi-am pus și problema asta legată de zona din care provin, de exemplu, zona Sucevei e o zonă conservatoare, cu profund spirit religios, nu știu cum e la Botoșani, dar bănuiesc că nu e foarte diferit de spiritul din Suceava. Se poate să fie și o chestiune culturală provenită din mediul în care am crescut.

Nu, nu e. O chestiune culturală nu poate să aibă efecte obiective, în realitatea obiectivă, în felul ăsta. De altfel, omul se cunoaște după roade. Ultima poveste de-asta mistică intensă am avut-o acum trei ani, în toamnă, și m-a ținut vreun an, și toată viața mea s-a schimbat în bine după aceea.

Tu ești ortodox, nu? Crezi într-un Dumnezeu ortodox sau ...

Cum într-un Dumnezeu ortodox? (râde)

Adică ai o confesiune ortodoxă.

Aia e confesiunea familiară mie, dar nu înseamnă că Dumnezeu e ortodox.

Am înțeles, da.

Adică, ar fi absurd să fiu un metodist, deși îmi place, îmi plac metodiștii, am scos o carte, în America, la o editură metodistă și-mi place ce cred ei. Au niște idei foarte interesante, dar nu pot să fiu metodist. M-am dus la biserică la ei dar nu mă simțeam ca la noi. Îmi place muzica ortodoxă, îmi place ritualul, îmi plac multe lucruri.

M-a mai impresionat o carte a unui autor, cred că este sârb, se numește Boris Buden și cartea se numește „Zonă de trecere”. Acolo apare un personaj, un tip pasionat de muzica rock, care, la un moment dat, fuge în America, se petrece în perioada comunistă, se reîntoarce după căderea comunismului și se călugărește dar în timp ce era călugăr mai scria și analize de muzică rock pe un site de rock. Era un călugăr rocker și spunea că ultima revelație a fost a trupei de rock “Joy Division”. Un tip interesant care spunea că după căderea comunismului religia a devenit un drog (el avusese experiența drogurilor în Statele Unite), dar nu un drog în sens marxist, religia

ca opiu pentru popoare, religia era opiu pentru el, pentru că-i amplifică senzațiile, acționa, de fapt, ca un drog. Tu ce crezi despre asta?

Religia este, în primul rând, gândire logică, e logică elementară. Realitatea îți arată existența lui Dumnezeu în sine, capacitatea de a înțelege realitatea, coerența limbajului, faptul că limbajul are o ordine, că arată o ordine a lumii. Chiar și o poezie structurată, rimată arată existența unei structuri în macro. O vezi în micro, că vezi felul cum se lipesc între ele atât de bine toate alea. Pentru mine fiecare poezie e un miracol pentru că niciodată nu știu cum am putut să pun cuvintele încât să se potrivească și ritmul lor, și sensul. Rima e un miracol în sine, de la o rimă la alta trece un număr egal de timpi și să-l nimeriști de fiecare dată și cuvintele alea să sune și firesc, și să curgă, și să spună ceva, toate astea sunt o potrivăală cu foarte mici șanse de hazard.

Mistica ta este foarte poetică, de fapt.

Eu nu cred că are importanță, pentru credință, religia ca atare. Dacă ești ateu (bine, dacă ești ateu ești puțin absurd), dar faci ceea ce trebuie pe lume, înseamnă că cumva ții la o structură morală sau ceva, ai compasiune, dar religia are chestia ei, are multe sensuri și are un rol comunitar și de caritate, pentru că dacă n-ar fi toată schema religioasă, nu știu cine ar avea grijă de toată lumea asta. Eu vedeam, știi cum sunt hipsterii bucureșteni, educați, care fac mișto de biserici, că-s plictisitoare, că nu știu ce, dar acolo se duc oameni. Mama mea se duce în fiecare duminică și când se întoarce se simte foarte bine pentru că se întâlnește acolo cu oameni care merg acolo pentru că au probleme și ei le rezolvă, sunt o comunitate.

O să-ți pun acum niște întrebări dintr-un chestionar al lui Proust, nu știu dacă e chiar chestionarul lui Proust, dar ți le pun pentru că mi s-a părut interesant și-am zis să ies din sfera propriilor întrebări.

1. *Principala mea trăsătură ...*

Nu cred că este numai una. Acesta, presupun, este un joc, pot să spun orice.

Da, e un joc, poți să spui orice.

Vă las pe voi să ghiciți.

2. *Calitatea pe care îmi doresc să o întâlnesc la un bărbat.*

(râde) Onestitatea, cred. Umorul, umorul!

3. *Calitatea pe care o prefer la o femeie.*

(râde) Să fie acolo, să fie în casă.

4. *Ce apreciez la prietenii mei?*

Nimic, sunt cu ei de prea mult timp, stau cu ei din obișnuință.

5. *Principalul meu defect.*

Prietenii! (râde) Nu! Deconectarea, ruperea de oameni, când o am.

6. *Îndeletnicirea mea preferată.*

Ăăă...

Faci straturi

(râde) Sunt câteva.

Care? Traducerile?

Nu! Aia-i muncă. Sunt multe, sunt toate plăcerile vieții, nu pot să le ierarhizez așa.

7. *Fericirea pe care o visezi.*

Cred că să am o casă, dar știu că e o capcană.

Casă la Botoșani.

Nu neapărat la Botoșani. La țară, undeva mai în natură.

8. *Care ar fi cea mai mare nenorocire?*

Să-mi pierd dinții, că m-ar costa foarte mult să merg la dentist.

9. *Culoarea mea preferată.*

Uneori roșu, dar roșu corai, acela mai rafinat, așa, alteori albastru, purpuriu, mai nou, pentru că are un sens mistic.

10. *Floarea care îmi place.*

Ieri îmi plăcea floarea de in, aia albastră.

11. *Pasărea mea preferată*

Era una, Robin îi zice în engleză, cu portocaliu, așa, mică, micuță.

12. *Prozatorii mei preferați. – aici e mai simplu, știi mulți.*

Prietenii mei, Adrian Schiop și Ionuț Chiva, din generația mea – aoleu, da'-s mulți, mulți!

13. *Compozitorii mei preferați*

Beethoven, în adolescență ascultam foarte mult și, mai nou, l-am descoperit pe Schönberg, care pe vremuri mi se părea imposibil, dar acum îmi place mult să-l ascult.

14. *Ce urăsc cel mai mult?*

Urăsc atunci când cineva este alunecos cu logica pentru că știu că toți oamenii au acces la ea și, dacă cineva o fentează, pentru diverse motive, dacă, de exemplu, am o dispută și fentează exact evidența, urăsc chestia asta. Bine, probabil o fac și eu.

Aici sunt alte două volume, volumul „Uau” și „Porc și sentimental, înțelept și rău”, două volume foarte frumoase...

Sunt cam scumpe, deci, vă recomand să mergeți la librărie, să stați pe fotoliu și să citiți câte două, trei texte, data următoare alte două, trei texte ...

Dacă vrea cineva să-i adreseze o întrebare lui Dan Sociu ...

Sabrina Vacari, studentă: *Am eu o întrebare. Poeții scriu, de obicei, când sunt triști? Aveți nevoie de o dramă, numaidecât, ca să puteți scrie sau ați avut vreodată nevoie de o depresie artificială pentru inspirație?*

Cărticica asta, de exemplu, am scris-o numai pe fericire, în afară de o poezie, restul, toate sunt ceva foarte nou pentru mine. În rest, într-adevăr, scriam ori când mă despărțeam de o femeie, ori când eram departe de casă și era un moment de-asta, Crăciunul sau Paștele, și eram undeva în altă țară. Când eram mic și stăteam în livadă, mă lăsa bunică-mea și singur îmi cream o mamă și cred că de-aicea vine sursa de inspirație la mulți scriitori, pentru că își creează în cap un interlocutor și când ești singur sau te simți abandonat, atunci îți vine, din teama de abandon. Dar, după, în cărticica asta, am scris textele numai pe stare foarte bună și de-aia-mi și plac cel mai mult.

Îți mulțumim, Dan Sociu, pentru că ai venit!

Mulțumesc!

Te mai așteptăm la Suceava, nu e foarte departe.

Da, patruzeci de minute.

Mulțumim că ați fost prezenți astăzi și vă așteptăm și la următoarele evenimente ale facultății!

